

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้คุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัย

THE DEVELOPMENT OF A LEARNING MANAGEMENT MODEL OF GRATITUDE ATTRIBUTE FOR YOUNG CHILDREN

นลินทิพย์ บุญเฉลยมรรค¹, รศ.ดร.สิริมา ปิญโญนันตพงษ์²

Narintip Boonchaloeymak¹, Assoc.Prof. Dr. Sirima Pinyoanuntapong²

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

ความกตัญญูเป็นคุณลักษณะสำคัญด้านความดีของผู้เรียนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และเป็นคุณสมบัติที่พึงปรารถนาของผู้เรียนในอนาคต การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะความกตัญญูในเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นเด็กเล็กอายุ 5-6 ปี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ปีการศึกษา 2558 ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายมาสองห้องแล้วสุ่มให้ห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 43 คน และอีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน จำนวน 43 คน ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และแบบวัดคุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัยที่มีค่าความเชื่อมั่น α เท่ากับ .915

ผลการศึกษาได้ดังนี้ ผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะความกตัญญูในเด็กปฐมวัย ได้รูปแบบที่เรียกว่ารูปแบบ SHARE ประกอบด้วยห้าขั้นตอนคือขั้นที่ 1 : S กระตุ้นการเรียนรู้ (Stimulate) ขั้นที่ 2 : H ใช้คำถามสำคัญ (Highlight question) ขั้นที่ 3 : A เรียนรู้อย่างกระตือรือร้น (Active learning) ขั้นที่ 4 : R สะท้อนความคิด (Reflection) และ ขั้นที่ 5 : E สรุปต่อขยาย (Extrapolate) จากการประเมินพบว่ารูปแบบ SHARE มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดด้วยค่าเฉลี่ยความเหมาะสมรวม 4.83 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.18 และผลการพัฒนาคุณลักษณะความกตัญญูที่มีต่อ พ่อแม่ เพื่อน ครูและโดยรวมของเด็กปฐมวัย พบว่าคะแนนหลังการทดลองในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า คะแนนก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งรายด้านและโดยรวม ($t=8.65, 7.58, 8.50$ และ $t=12.88, p<.01$) โดยมีขนาดส่งผลต่อคะแนนรายด้านและโดยรวมระดับมาก (Cohend's $d=1.32, 1.16, 1.30$ และ 1.96) และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนหลังการทดลองในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งรายด้านและโดยรวม ($t=3.49, 3.72, 4.97$ และ $t=5.26, p<.01$) โดยมีขนาดส่งผลต่อคะแนนรายด้านและโดยรวมระดับมาก (Cohend's $d=0.76, 0.81, 1.09$, และ 1.15) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ SHARE มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้พัฒนาคุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัยได้อย่างมั่นใจ

คำสำคัญ : การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ คุณลักษณะความกตัญญู เด็กปฐมวัย

¹นิสิตระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ABSTRACT

Gratitude is an attribute of merit for the learners according to the National Education Act B.E. 1999 and the desirable characteristics of future learners. The purpose of this research was to develop a learning model for promoting the gratitude attribute of young children. The sample was two classes of kindergarten students, with 5 - 6 years of age, who were studying at Srinakharinwirot University: Prasanmit Demonstration School (Elementary) in 2015 academic year selected by simple random sampling. One class of 43 students was used as experimental group with the model developed by the researcher while another class of 43 students was used as control group with normal learning experience plans of the school. The experiment was carry out within the period of eight weeks, four days a week, and it took 50 minutes for each day. The research instruments were the learning model developed by the researcher and the gratitude attribute test for young children with the α reliability at .915.

The research results were as follows. A Learning model called SHARE Model to promote the gratitude attribute of young children was obtained. The model consisted of 5 stages: 1) Stimulate (S), 2) Highlight question (H), 3. Active learning (A), 4) Reflection (R), and 5) Extrapolate (E). From the evaluation, it was found that the SHARE Model was fit at the highest level with the total mean at 4.83 and the standard deviation at 0.18. Regarding the development of gratitude attribute of young children toward parents, friends and teachers in general, it was found that the means of the experimental group after the experiment were higher than those of before the experiment with statistical significance at the level of .01 both in individual areas and in general ($t=8.65, 7.58, 8.50$ และ $t= 12.88, p<.01$) and with the effect size to the means in individual areas and in general at the high level (Cohend's $d=1.32, 1.16, 1.30$ และ 1.96). Also, the means of the experimental group after the experiment were higher than those of the control group with statistical significance at the level of .01 both in individual areas and in general ($t=3.49, 3.72, 4.97$ และ $t=5.26, p<.01$) and with the effect size the the means in individual areas and in general at the high level (Cohend's $d =0.76, 0.81, 1.09$, และ 1.15). These results indicated that the SHARE Learning Model is appropriate and able to be used with confident to develop the gratitude attribute of young children.

Keywords : Development, Learning Model, Gratitude Attribute, Young Children

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรม จริยธรรมมีการเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย และมีแนวโน้มเป็นสังคมปัจเจกมากขึ้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้คนไทยแสวงหาความสุขและสร้างอัตลักษณ์ส่วนตัวผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เกิดเป็นวัฒนธรรมย่อยร่วมสมัยที่หลากหลายมีการดำเนินถึงผลประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้องมากกว่าส่วนรวม นอกจากนี้ความสัมพันธ์แบบเครือญาติที่มี

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเริ่มหมดไปสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีความเปราะบางจนนำไปสู่ปัญหาทางสังคมเพิ่มมากขึ้น (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2555) ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจาก สังคมไทยได้ก้าวสู่ยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การดำเนินวิถีชีวิตแบบไทยกำลังจะหมดไปจากสังคม วิธีการหนึ่งซึ่งอาจเป็นวิธีการที่จะแก้ไขสังคมไทยให้เป็นสังคมที่สืบทอดวัฒนธรรมไทยอันดีงาม คือพ่อแม่ต้องช่วยดูแล

สั่งสอนลูก สถานศึกษาต้องให้ทั้งความรู้และคุณธรรม พัฒนาเด็กไทยให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และการพัฒนาเด็กให้มีคุณลักษณะที่ดีนั้นต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่แรกเกิดถึง 8 ปี สิ่งที่เกิดวัยนี้เรียนรู้จะซึมซับและฝังลึกหลอมบุคลิกอยู่ในตัวตนไปตลอดชีวิต (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ 2556) ธาณินทร์ กรัยวิเชียร (2551) ได้ยกตัวอย่างให้เห็นว่าสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประเทศอังกฤษสามารถดำรงมาตรฐานคุณธรรม และจริยธรรมที่สูงส่งเอาไว้ได้ตลอดมา คือ ชาวอังกฤษได้รับการปลูกฝังคตินิยม 7 ประการมาตั้งแต่เด็กคือ 1) สัจจะพูดความจริง 2) ความซื่อสัตย์สุจริต 3) ความระลึกในหน้าที่ 4) ความอดกลั้น 5) ความเป็นธรรม 6) ความเอาใจเขามาใส่ใจเราและ 7) เมตตาธรรม นอกจากนั้นท่านยังได้แนะนำคุณธรรมสำคัญสำหรับสังคมไทยเพิ่มเติมไว้อีก 5 ประการ คือ 1) ความกตัญญูต่อบุคคล 2) ความสุภาพ นุ่มนวล 3) ความเคารพต่อผู้มีอาวุโส 4) รักษาคำพูด และ 5) จิตสำนึกสาธารณะ เสียสละเพื่อส่วนรวม คุณธรรมสำคัญที่ท่านแนะนำเพิ่มเติมนี้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยที่มีความผูกพันเชื้ออาทรของคนในสังคมสืบเนื่องมายาวนาน

ความสำคัญของความกตัญญู

คุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทยคือความกตัญญูต่อบุคคล ซึ่งเป็นคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญยิ่ง ตามนัยแห่งในพระพุทธานุญาตความกตัญญูเป็นคุณธรรมพื้นฐานของมนุษย์ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อกันและกัน ด้วยความสำนึกในบุญคุณของคนอื่นที่ทำแล้วแก่ตนทั้งโดยตรงและโดยอ้อมไม่ว่าจะทำให้แก่ตนหรือไม่ก็ตามโดยความบริสุทธิ์ใจ (พระวิบูล ญาณธัมโม (พินธุมิตร).2555) ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (2552) ได้ทรงมีพระบรมราชโองการพระราชนิพนธ์แก่คณะกรรมกรวันกตัญญูต่อบุคคลที่ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยว่า “ความกตัญญูต่อบุคคลเป็นคุณสมบัติอันสำคัญยิ่งสำหรับนักพัฒนา และผู้ปรารถนาความเจริญก้าวหน้าทุกคน” และในหลักธรรมจากพระไตรปิฎกในมงคลสูตรที่ 25 ที่เกี่ยวข้องกับความกตัญญูว่าภูมิของอัสตบุรุษและอัสตบุรุษ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสแก่ภิกษุทั้งหลายว่าภูมิของอัสตบุรุษคือความเป็นคนอกตัญญูต่อบุคคล ภูมิอัสตบุรุษคือความเป็นคนกตัญญูต่อบุคคล (พระไพฑูริย์ ธัมมวิปุล และคณะ, 2552) สอดคล้องกับพุทธทาสภิกขุ (2554) ที่กล่าวว่า “ไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ พืชพันธุ์ ลำธาร ถนนหนทาง การรู้คุณค่าของสิ่งของทั้งหลาย ย่อมทำให้โลกสงบร่มเย็น

ความกตัญญูต่อบุคคลที่จึงเป็นคุณธรรมพื้นฐานสำคัญกับคนทุกช่วงวัยที่ทุกสังคมต่างมุ่งหวังให้เกิดขึ้นในจิตใจของคน โดยเฉพาะในเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นวัยที่เริ่มต้นเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ ถ้าครูและผู้ปกครองปลูกฝังคุณลักษณะความกตัญญูตั้งแต่วัยนี้เด็กก็จะมีลักษณะนิสัยที่ดีติดตัวไปจนกลายเป็นอุปนิสัย สอดคล้องกับ พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันทภิกขุ) (2536) ที่กล่าวว่า พ่อแม่ควรฝึกลูกให้รู้จักกตัญญูต่อบุคคลที่ตั้งแต่ยังเล็ก ความกตัญญูต่อบุคคลเป็นคุณธรรมช่วยประคับประคอง หรือช่วยค้ำจุนชีวิตและสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข คุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัยเป็นพฤติกรรมที่เด็กทำสิ่งที่เป็น ประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นซึ่งจะมีผลต่อการปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งการฝึกฝนให้เด็กมีความกตัญญูจะส่งผลต่อการเรียนรู้ มนุษย์สัมพันธ์และสุขภาพที่ดี มีพลังขับเคลื่อนทางจิตให้มีความสุขและประสบผลสำเร็จเป็นพลังทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถตรวจสอบได้ทุกครั้งที่เกิดความรู้สึกกตัญญูอย่างแท้จริงปราศจากสถานการณ์บีบบังคับ (Emmons & McCullough, 2004)

คุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัยเป็นพฤติกรรมที่เด็กทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นซึ่งจะมีผลต่อการปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังที่ สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545:26) กล่าวว่า คุณลักษณะของเด็กวัย 3-5 ปีเป็นวัยเรียนรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กชอบเล่นเป็นกลุ่มมากกว่าเล่นคนเดียวต้องการตัวแบบด้าน สังคมและจริยธรรมเพื่อเป็น สมาชิกที่ดีของสังคมสอดคล้องกับ Wood และคณะ (Wood and Others.2010 (Abstract.2010) ที่กล่าวว่า กตัญญูต่อบุคคลเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับ

การมีความสุขในองค์ประกอบของสังคม เบ็ตตี้ และคาร์เวล (Betty Caldwell.1977: 8) กล่าวว่าเราต้องตระหนักถึงการพัฒนาให้เด็กมีความคิดในทางที่ดีต่อบุคคลอื่นๆ เช่นเดียวกับที่เราให้ความสำคัญต่อการพัฒนาให้เด็กเกิดความคิดในทางที่ดีเกี่ยวกับตนเอง ทุกๆ คนยอมรับว่าการพัฒนาแนวคิดทางที่ดีต่อตนเองนั้นเป็นเป้าหมายส่วนหนึ่ง เพราะเด็กทุกคน จะต้องพัฒนาความรู้สึกในทางที่ดีต่อบุคคลอื่นตลอดจน ตระหนักและคิดถึงผู้อื่น ประกอบกับปัจจุบันสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรม คุณธรรมจริยธรรมจากรากเหง้าวัฒนธรรมที่เคยหยั่งรากลึกในบริบทไทยกำลังถูกกลืนด้วยวัฒนธรรมใหม่ที่ขาดการคัดกรองที่รอบรู้ด้วยเหตุผลที่ต้องเหมาะสม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความกตัญญูในเด็กปฐมวัย โดยมีคำถามวิจัยดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความกตัญญูในเด็กปฐมวัย ควรมีรูปแบบอย่างไร และ 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะความกตัญญูในเด็กปฐมวัยได้มากน้อยเพียงไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะความกตัญญูในเด็กปฐมวัยโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้ 1) เพื่อสร้างและหาคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และ 2) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนาคุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบที่เหมาะสมสามารถพัฒนาคุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัยผู้วิจัยได้ออกแบบและดำเนินการวิจัยเป็นสองระยะดังนี้ระยะที่ 1. สร้างและหาคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และระยะที่ 2. ศึกษาผลการพัฒนาคุณลักษณะความ

กตัญญูของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ระยะที่ 1. สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา

คุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัย

ขั้นที่ 1 นิยามความกตัญญูของเด็กปฐมวัยจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญพบว่า ความกตัญญูทศเวทีเป็นวัฒนธรรมที่ดีงาม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทยได้สอดแทรกความกตัญญูทศเวทีไว้เกือบทุกกิจกรรมในสังคมเป็นต้นว่าการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ตาย การบวช วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันลอยกระทง ทำให้สถาบันครอบครัวและสังคมมั่นคง ซึ่งนับว่าเป็นหลักธรรมพื้นฐานที่ทำให้มนุษย์รู้จักการกระทำหน้าที่อันเหมาะสมของตนเอง โดยเริ่มจากเด็กปฐมวัยจะต้องรู้จักความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในสถาบันครอบครัว โดยบิดามารดาทำหน้าที่ในฐานะบุพการี และบุตรธิดาปฏิบัติหน้าที่ต่อบิดามารดาในฐานะผู้มีคุณความกตัญญูทศเวที และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในสถาบันสังคม โดยครูบาอาจารย์ทำหน้าที่ในฐานะผู้มีพระคุณในการอบรมบ่มเพาะและปลูกฝังอุปนิสัยที่ดี และนักเรียนปฏิบัติหน้าที่ต่อครูบาอาจารย์ในฐานะผู้มีคุณความกตัญญูทศเวที และโดยมวลหมู่เพื่อนในชั้นเรียนทำหน้าที่ในฐานะผู้มีพระคุณในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้วยมิตรภาพ และนักเรียนปฏิบัติหน้าที่ต่อเพื่อนร่วมชั้นในการช่วยเหลือตอบแทนกันในฐานะผู้มีคุณความกตัญญูทศเวที และการวิจัยครั้งนี้จะใช้ “ความกตัญญู” แทนความกตัญญูทศเวที โดยกำหนดนิยามของคุณลักษณะความกตัญญูของการศึกษาครั้งนี้ว่าหมายถึง การแสดงออกถึง การระลึกรู้ และตอบแทนในบุญคุณของพ่อแม่ ครู และเพื่อน ด้วยการเชื่อฟัง ช่วยงาน อ่อนน้อมและใส่ใจ โดยเด็กประพฤติปฏิบัติ ดังนี้ 1) การเชื่อฟัง ด้วยการทำตามคำสั่งหรือคำสอน และถ่ายทอดคำสอนได้ 2) การช่วยงาน ด้วยการทำให้ผู้อื่นสำเร็จกิจกรรมที่ทำ สำเร็จความประสงค์ ทำให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก อุดหนุน บำรุง 3) ความอ่อนน้อม ด้วยการแสดงกิริยาอาการอย่างมีคารวะยินยอม สวามิภักดิ์

มีกิริยาอาการอย่างมีภาวะและ 4) ความใส่ใจเด็ก ด้วยการเข้าใจ ดูแล บำรุง เป็นพระ

ขั้นที่ 2 สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้คุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยทำการศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และสกัดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการห้าขั้นตอน เรียกว่ารูปแบบ SHARE ประกอบด้วยขั้น S กระตุ้นเร้าการเรียนรู้ (Stimulate) ขั้น H ใช้คำถามสำคัญ (Highlight question) ขั้น A เรียนรู้อย่างกระตือรือร้น (Active learning) ขั้น R สะท้อนความคิด (Reflection) และขั้น E สรุปต่อยอด (Extrapolate) โดยมีรายละเอียดดังนี้ ขั้น S คือขั้นกระตุ้นเร้าการเรียนรู้ เป็นขั้นกระตุ้นความสนใจเด็กเพื่อให้พร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยบรรยากาศที่อบอุ่นร่วมกัน โดยครูใช้ บทบาทสมมุติ นิทาน ภาพ เพลง คำคล้องจอง สถานการณ์จำลอง ที่เกี่ยวข้องกับความกตัญญู เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกต่อบุคคลของบุคคลและสิ่งต่าง ๆ ที่มีต่อตนเองและส่วนรวม โดยอาศัยหลักการแนวคิดสนับสนุนจากทฤษฎีวางเงื่อนไขแบบกระทำของ สกินเนอร์ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ขั้น H คือขั้นใช้คำถามสำคัญ เป็นขั้นที่ครูใช้คำถามนำ เช่น คำถามชวนคิดที่เกี่ยวกับความกตัญญู เช่น ทำไม เราต้องให้ของดีดี พูดดีดีกับคุณแม่ หรือใช้ภาพประกอบเรื่องราวแล้วเปิดเฉพาะบางส่วนของภาพให้เด็กทายว่าเป็นภาพอะไร โดยอาศัยหลักการแนวคิดสนับสนุนจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ทฤษฎีวิเคราะห์การกระทำ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา ขั้น A คือ ขั้นเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น เป็นขั้นที่ครูให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติเรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยเด็กและเพื่อนในกลุ่มร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกัน ครูต้องลดบทบาทในการสอนแต่ไปเพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำ让孩子เกิดความรู้สึกกระตือรือร้นในการจะทำกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น และอย่างหลากหลาย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในกลุ่มย่อย ได้ฝึกคิดสร้างสรรค์จินตนาการ ได้แสดงออก

อย่างชัดเจน มีเหตุผล ผู้เด็กได้รับการเสริมแรงให้ค้นคำตอบแก้ปัญหาด้วยตนเองและร่วมด้วยช่วยกันในกลุ่มย่อยๆ ด้วยการให้เด็กแสดง สำนึก วาดภาพ อภิปราย หรือสื่อให้เห็นถึง การแสดงความกตัญญูตามความคิดของตน หรือได้เข้าฐานการเรียนรู้ตามความสนใจ โดยอาศัยหลักการแนวคิดสนับสนุนจาก ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำของดิวอี้ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา ขั้น R ขั้นสะท้อนความคิด เป็นขั้นที่เด็กต้องมีการแสดงออกให้เห็นถึงความคิดของตน ด้วยการพูดคุย ได้ตอบกันโดยอิสระในประเด็นที่สนใจ โดยอาศัยหลักการแนวคิดสนับสนุนจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กและรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาการด้านจิตพิสัย (บุคลิกและคุณธรรม) ขั้น E ขั้นสรุปต่อยอด เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนสรุปเพื่อเลือกการกระทำ ตอบแทน หรือปฏิบัติต่อผู้อื่นในทางที่ดีต่อไป โดยอาศัยหลักการแนวคิดสนับสนุนจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ เพียเจต์ ทฤษฎีวิเคราะห์การกระทำ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้คุณลักษณะความกตัญญู

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนการสอน	ขั้น S	ขั้น H	ขั้น A	ขั้น R	ขั้น E
1. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์		✓		✓	✓
2. ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของวิกตอเรีย	✓				
3. ทฤษฎีวางเงื่อนไขแบบกระทำของสกินเนอร์	✓		✓		
4. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา		✓	✓		
5. ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำของดิวอี้			✓		
6. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาการด้านจิตพิสัยของบลูม				✓	
7. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก	✓			✓	
8. ทฤษฎีวิเคราะห์การกระทำ ฟริทซ์ไฮเดอร์		✓			✓

ขั้นที่ 3 สร้างคู่มือสำหรับใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SHARE ประกอบการพัฒนาคุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัย และสร้างแบบวัดคุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัยมีลักษณะเป็นข้อคำถามประกอบด้วยภาพโดยครูเป็นผู้อ่านแล้วให้เด็กเลือกตอบว่าตนเองได้ประพฤติปฏิบัติตามคุณลักษณะความกตัญญูต่อพ่อ แม่ ผู้ปกครองต่อครู และต่อเพื่อน ในระดับมาก ปานกลาง หรือน้อย ซึ่งแบบวัดคุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัย ทั้ง 3 ด้าน แต่ละด้านมี 4 ตัวบ่งชี้ รวม 12 ตัวบ่งชี้ แต่ละตัวบ่งชี้ประกอบด้วยข้อรายการ 3 ข้อ รวม 36 ข้อ ออกแบบกฎเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) เป็นชนิดมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 3 ระดับที่กำหนดค่าระดับ 1 – 3 ดังนี้ คะแนน 1 หมายถึง เด็กเลือกภาพสัญลักษณ์ ต้นสนเตี้ยมีค่าระดับคุณลักษณะความกตัญญูน้อย คะแนน 2 หมายถึง เด็กเลือกภาพสัญลักษณ์ ต้นสนสูงปานกลาง มีค่าระดับคุณลักษณะความกตัญญูปานกลาง และคะแนน 3 หมายถึง เด็กเลือกภาพสัญลักษณ์ ต้นสนสูงที่สุด มีค่าระดับคุณลักษณะความกตัญญูมาก

ขั้นที่ 4. การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SHARE และเครื่องมือวัดมีขั้นตอนดังนี้ โดยสร้างเครื่องมือประเมินรูปแบบแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 รายทำการประเมินคุณภาพในด้านความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เอกสารคู่มือ

ประกอบการใช้รูปแบบ แผนการจัดประสบการณ์ จากนั้นดำเนินการแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำรูปแบบการเรียนรู้ไปทดลองใช้ 2 ครั้ง กับเด็กนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นำไปทดลองใช้ 4 ครั้ง ในหนึ่งสัปดาห์จากนั้นนำมาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ หลังปรับแล้วทดลองใช้อีก 4 ครั้งในสัปดาห์ต่อมา นำข้อบกพร่องต่างๆ มาแก้ไขปรับปรุงรูปแบบ SHARE ให้มีความชัดเจนมากขึ้น สำหรับการตรวจสอบเครื่องมือวัด ดำเนินการโดยนำแบบวัดคุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพในด้านความถูกต้อง ชัดเจนและความเหมาะสมของเนื้อหาโดยการหาค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ (IOC: Item-Operational definition Congruency) ทุกข้อได้ค่าระหว่าง .80 – 1.0 ซึ่งเป็นหลักฐานแสดงค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัด และได้แก้ไขปรับปรุงบางข้อตามคำแนะนำผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นนำแบบวัดไปวัดกับเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองและไม่ใช่กลุ่มควบคุม จำนวน 51 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันปรับแก้ CITC (Corrected Item Total Correlation) ได้ค่าอยู่ระหว่าง .21 ถึง .70 ซึ่งผ่านเกณฑ์ 0.2 ทุกข้อ แล้วนำมาคำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด ได้ค่าความเชื่อมั่น $\alpha = .915$ ซึ่งมีค่าสูงเพียงพอสามารถนำมาใช้ในการวิจัยได้

ระยะที่ 2. ศึกษาผลการพัฒนาคุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขั้นที่ 5 ออกแบบแผนการทดลองโดยมีกลุ่มควบคุม คือแบบแผนการวัดก่อน-หลังทดลองมีกลุ่มควบคุม (Pretest – posttest Control Group Design) กลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ SHARE กลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการประสบการณ์ของโรงเรียน

ขั้นที่ 6 ออกแบบการสุ่มตัวอย่างจากประชากรนักเรียนชั้นเด็กเล็กอายุ 5–6 ปี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ปีการศึกษา 2558 โดยการสุ่มอย่างง่ายนักเรียนมาสองห้องจากสี่ห้อง แล้วสุ่มให้ห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 43 คน และสุ่มให้อีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุมจำนวน 43 คน ระยะเวลาดำเนินการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 50 นาที

ขั้นที่ 7 ดำเนินการทดลอง นำแบบวัดคุณลักษณะความกตัญญูไปสอบวัดนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มก่อน จากนั้นกลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ SHARE ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนโดยจัดกิจกรรมในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นเวลา 50 นาที สัปดาห์ละ 4 วัน จำนวน 8 สัปดาห์ และนำแบบวัดเดิมไปสอบวัดนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มหลังสิ้นสุดการทดลอง

ขั้นที่ 8 วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะความกตัญญูก่อนกับหลังการจัดการเรียนรู้เด็กปฐมวัยรายด้านคือ ด้านพ่อแม่ ด้านเพื่อน และด้านครู ภายในแต่ละกลุ่มโดยใช้ Paired t-test ทดสอบและระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้ Independent sample t-test ทดสอบในกรณีที่พบนัยสำคัญทางสถิติ จะหาค่าขนาดส่งผล (effect size) ด้วยสูตร Cohen's d

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์เฉพาะสองข้อดังนี้

1. ผลการสร้างและหาคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเรียกว่ารูปแบบ SHARE ใช้สำหรับพัฒนาคุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยการจัดการเรียนรู้ห้าขั้นตอนคือ ขั้น S กระตุ้นเร้าการเรียนรู้ (Stimulate) ขั้น H ใช้คำถามสำคัญ (Highlight question) ขั้น A เรียนรู้อย่างกระตือรือร้น (Active learning) ขั้น R สะท้อนความคิด (Reflection) และขั้น E สรุปต่อยอด (Extrapolate) และจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญได้ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมรวม 4.83 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.18 แสดงว่ารูปแบบมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด

2. ผลการพัฒนาคุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัย ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SHARE โดยพิจารณาคูณลักษณะความกตัญญูแยกรายด้านคือด้านพ่อแม่ ด้านเพื่อน และด้านครูและโดยรวม พบว่า 2.1) ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อน-หลังภายในแต่ละกลุ่มเป็นดังนี้ ภายในกลุ่มทดลอง คะแนนหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า คะแนนก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งรายด้านและโดยรวม ($t=8.65, 7.58, 8.50$ และ $t=12.88, p<.01$) โดยมีขนาดส่งผลต่อคะแนนรายด้านและโดยรวมระดับมาก (Cohend's $d=1.32, 1.16, 1.30$ และ 1.96) และภายในกลุ่มควบคุม คะแนนหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า คะแนนก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งรายด้านและโดยรวม ($t=3.45, 2.64, 2.93$ และ $t=9.04, \text{Sig}=.00$) โดยมีขนาดส่งผลต่อคะแนนรายด้านคือด้านพ่อแม่ในระดับปานกลาง, ด้านเพื่อนและด้านครูในระดับน้อย และโดยรวมระดับมาก (Cohend's $d=0.53, 0.40, 0.45$ และ 1.38) ดังแสดงในตาราง 2 และ 2.2) ผลการเปรียบเทียบคะแนนระหว่างกลุ่มทดลอง-กลุ่มควบคุมเป็นดังนี้ คะแนนวัดก่อนทดลองของทั้งสองกลุ่มมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่าทั้งรายด้านและโดยรวม ($t=1.10, 0.51, 0.03$ และ $t=0.72, \text{Sig} = 0.27, 0.61, 0.98$, และ 0.47)

ส่วนคะแนนวัดหลังทดลองในกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งรายด้านและโดยรวม ($t=3.49, 3.72, 4.97$ และ $t=5.26$, $Sig=.00$) โดยมีขนาดส่งผลกระทบต่อคะแนนรายด้านและโดยรวมระดับมากยกเว้นด้านพ่อแม่ในระดับปานกลาง (Cohend's $d=0.76, 0.81, 1.09$, และ 1.15) ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนคุณลักษณะความกตัญญูวัดก่อน-หลังการทดลองภายในแต่ละกลุ่ม

คุณลักษณะ	กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม			
	¹ t	df	Sig.	² Cohen's d	¹ t	df	Sig.	² Cohen's d
ด้านพ่อแม่	**8.65	42	0.00	^L 1.32	**3.45	42	0.001	^M 0.53
ด้านเพื่อน	**7.58	42	0.00	^L 1.16	**2.64	42	0.012	^S 0.40
ด้านครู	**8.50	42	0.00	^L 1.30	**2.93	42	0.005	^S 0.45
โดยรวม	**12.88	42	0.00	^L 1.96	**9.04	42	0.000	^L 1.38

¹t =paired t-test ; ²Cohen's d =Cohen effect size; S=ระดับน้อย, M=ระดับกลาง, L=ระดับมาก

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนคุณลักษณะความกตัญญูระหว่างกลุ่มทดลอง-กลุ่มควบคุม

คุณลักษณะ	คะแนนวัดก่อนทดลอง				คะแนนวัดหลังทดลอง			
	³ t	df	Sig.	Cohen's d	^t 2	df	Sig.	Cohen's d
ด้านพ่อแม่	1.10	84	0.27	-	**3.49	84	0.001	^M 0.76
ด้านเพื่อน	0.51	84	0.61	-	**3.72	84	0.000	^L 0.81
ด้านครู	0.03	84	0.98	-	**4.97	84	0.000	^L 1.09
โดยรวม	0.72	84	0.47	-	**5.26	84	0.000	^L 1.15

³t = Independent sample t-test; ²Cohen's d =Cohen effect size

สรุปผลการศึกษาโดยรวมแสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ SHARE ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัย มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้พัฒนาคุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัยได้อย่างมั่นใจ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ SHARE สำหรับใช้พัฒนาคุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัยจากการประเมินพบว่ารูปแบบมีความเหมาะสมระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมรวม 4.83 เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ในแต่ละขั้นตอนมีความเหมาะสมโดยเริ่มจาก ขั้นตอนการกระตุ้นความสนใจเด็กให้พร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยบรรยากาศที่อบอุ่นร่วมกัน

เป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัย (Bredekamp.1998, สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2557:33) จากการกระตุ้นโดยครูใช้ บทบาทสมมุติ นิทาน ภาพ เพลง คำคล้องจอง สถานการณ์จำลอง ที่เกี่ยวข้องกับความกตัญญู ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรับรู้คุณค่าของบุคคลและสิ่งต่าง ๆ ที่มีต่อตนเองและส่วนรวม ตามหลักการแนวคิดทฤษฎีวางเงื่อนไขแบบกระทำของสกินเนอร์ (ศรีเรือน แก้วกังวาน.2553:49-50) ขั้นครูใช้คำถามนำ ด้วยคำถามชวน

คิดที่เกี่ยวกับความกตัญญู เช่น ทำไม เราต้องให้ของดีดี หุดดีดีกับคุณแม่ หรือใช้ภาพประกอบเรื่องราวแล้วเปิด เฉพาะบางส่วนของภาพให้เด็กทายว่าเป็นภาพอะไร คำถามที่ดีเป็นหัวใจของการฝึกให้เด็กคิดตามแนวคิดจาก ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์.2553:168-171) ทฤษฎีวิเคราะห์การกระทำ (สิทธิโชค วรานุสันติกุล.2546: 97 –117 อ้างถึงใน Fritz Heider.1998) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์.2553:147-150) ขั้นตอนการ สร้างให้เกิดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น โดยครูให้เด็กได้ลงมือ ปฏิบัติเรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยเด็กและเพื่อนใน กลุ่มร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกัน และครูได้ลดบทบาทใน การสอน แต่ไปเพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้เด็ก เกิดความกระตือรือร้นในการจะทำกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น และอย่างหลากหลาย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนใน กลุ่มย่อย ได้ฝึกคิดสร้างสรรค์จินตนาการ ได้แสดงออก อย่างชัดเจน มีเหตุผล เด็กได้รับการเสริมแรงให้ค้นคำตอบ แก้ปัญหาด้วยตนเองและร่วมด้วยช่วยกันในกลุ่มย่อยๆ ด้วยการให้เด็กแสดง สาทิต วาดภาพ อภิปราย หรือสื่อให้ เห็นถึงการแสดงความกตัญญูตามความคิดของตน หรือ ได้เข้าฐานการเรียนรู้ตามความสนใจ ตามหลักของการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” (สำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา.2559) ซึ่งจะช่วยในการรับรู้ที่ชัดเจนและเกิด ความคงทนในการจดจำเพราะได้มีการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน กับสื่อกับครูด้วยกิจกรรมกลุ่มได้เห็นความคิด คนอื่น นับเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติจริง เชื่อมโยงให้เกิดแนวคิดทั้งใหม่และทั้งสะสมความเชื่อและ ความเข้าใจเดิม และตามแนวคิดสนับสนุนจาก ทฤษฎีการ เรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำของดิวอี้ (John Dewey 2008) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (จิราภา เติ่งไทรรัตน์ 2556:136 - 141) ขั้นให้โอกาสเด็กต้องมีการ แสดงออกให้เห็นถึงความคิดของตน ด้วยการพูดคุยโต้ตอบ กันโดยอิสระในประเด็นที่สนใจมีผลต่อการฝึกเด็กให้มี ทักษะในการสื่อสารซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นมากในศตวรรษ ที่ 21 (วิจารณ์ พานิช 2555:40 -44) การแสดงออกทาง

ความคิดความรู้สึกบ่อยๆ ช่วย让孩子ปรับตัวในการ สื่อสารทางบวกได้เพิ่มขึ้น ตามแนวคิดหลักการจาก ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (ศรีเรือน แก้วกังวาน 2553:53 -60) ทฤษฎีพัฒนาการทาง จริยธรรมของโคลเบอร์ก (พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. 2553:171-173) และรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้น พัฒนาการด้านจิตพิสัย (บลูมและคณะ) (Bloom, Benjamin S. and Others. 1956.) และขั้นที่让孩子สรุป ต่อยอดเพื่อเลือกการกระทำ ตอบแทน หรือปฏิบัติต่อผู้อื่น ในทางที่ดีต่อไป ตามหลักการแนวคิดจากทฤษฎี พัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์.2553.192) ทฤษฎีวิเคราะห์การกระทำ (สิทธิโชค วรานุสันติกุล.2546: 97 –117 อ้างถึงใน Fritz Heider.1998)

กระบวนการดังกล่าวจะสร้างให้เด็กปฐมวัยซึมซับความดีงามจากการเรียนรู้คุณลักษณะความกตัญญู ซึ่งเป็นเป็นคุณธรรมที่สำคัญต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังที่ อริคสัน เชื่อว่าเด็กช่วง 6 ปีแรกของชีวิตมีความสำคัญ มากเป็นระยะของการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการที่จะส่งผล ถึงบุคลิกภาพเมื่อเป็นผู้ใหญ่ (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ 2545:49) เมื่อเด็กได้รับการปลูกฝังคุณลักษณะความ กตัญญู นอกจากเด็กจะปรับตัวได้ดีในสังคมที่แวดล้อม ตัวเด็กแล้ว ยังเป็นการมองโลกในแง่บวก (Emmons& McCullough) เพราะเป็นผู้ให้ตอบแทนได้นั้นจะหล่อ หลอมให้เด็กเข้าใจตนเองเข้าใจผู้อื่น

2. ผลการพัฒนาคุณลักษณะความกตัญญูของ เด็กปฐมวัยโดยพิจารณาจากการเปรียบเทียบคะแนนการ วัดก่อน-หลังภายในแต่ละกลุ่มพบว่าในกลุ่มทดลองที่ใช้ รูปแบบ SHARE พัฒนาให้คะแนนคุณลักษณะความ กตัญญูด้านพ่อแม่ ด้านเพื่อน และด้านครูและโดยรวม สูงขึ้นโดยมีขนาดส่งผลของโคเฮน (Cohen's effect size) อยู่ในระดับมากใกล้เคียงกัน ส่วนในกลุ่มควบคุมที่ใช้ แผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน ก็พัฒนาให้คะแนน คุณลักษณะความกตัญญูด้านพ่อแม่ ด้านเพื่อน และด้าน ครูและโดยรวมสูงขึ้นโดยมีขนาดส่งผลโดยรวม (1.38)

อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านพ่อแม่ (0.53) อยู่ในระดับปานกลาง และด้านเพื่อน (0.40) และด้านครู (0.45) อยู่ในระดับน้อย และจากการเปรียบเทียบคะแนนระหว่างกลุ่ม พบว่าคะแนนการวัดก่อนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันเล็กน้อยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่าก่อนการทดลองทั้งสองกลุ่มมีคะแนนคุณลักษณะความกตัญญูด้านพ่อแม่ ด้านเพื่อน และด้านครูและโดยรวมใกล้เคียงกัน ดังนั้นจึงสนใจที่คะแนนหลังการทดลองซึ่งเป็นผลมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ แต่ละกลุ่ม พบว่าในกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบ SHARE พัฒนาให้คะแนนคุณลักษณะความกตัญญูด้านพ่อแม่ ด้านเพื่อน และด้านครูและโดยรวม สูงกว่าในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งรายด้านและโดยรวม โดยมีขนาดส่งผลต่อคะแนนรายด้านและโดยรวมระดับมาก ยกเว้นด้านพ่อแม่ในระดับปานกลาง (Cohend's $d = 0.76, 0.81, 1.09$, และ 1.15) แสดงว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SHARE สามารถพัฒนาคุณลักษณะความกตัญญูของเด็กปฐมวัยได้ชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบ SHARE เปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มและกลุ่มอื่นที่มีผลงานและการจัดการที่ดีกว่าได้รับการชื่นชมจากครู ช่วยทำให้เด็กปรับตัวในการเรียนรู้ในครั้งถัดไปซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของการ์ดเนอร์ที่พบว่าเด็กสามารถเรียนรู้การเข้าใจความรู้สึกของตนเองและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และเพิ่มความสามารถในการหยุดยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่มาจากภายในตนเองได้มากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์แบบร่วมมือและเข้าใจคนอื่นเพิ่มมากขึ้น รู้ว่าสิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำได้ด้วยตนเอง (Gradner, 1983) นอกจากนั้นเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมตามคุณลักษณะความกตัญญูไปในทิศทางบวกและได้รับการชื่นชม และเสริมแรงจากบุคคลจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและภาคภูมิใจในตนเองซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ SHARE

ได้ฝึกให้เด็กปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลให้เด็กมีคุณลักษณะความกตัญญูสูงขึ้น

บรรณานุกรม

- จิราภา เต็งไธรัตน์และคณะ. (2556). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2551). **ปาฐกถาพิเศษในพิธีเปิดงานสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติและตลาดนัดคุณธรรมครั้งที่ 3 คุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ
- พระไพฑูริย์ ธัมมวิโร และคณะ. (2552). **ตรรกะนิธรรมฉบับมงคลสูตร(รวมเล่ม):สรุปรธรรมจากพระไตรปิฎกประกอบหลักธรรมมงคลชีวิต 38 ประการ**. กรุงเทพฯ.
- พุทธทาสภิกขุ. (2554). **โลกรอดเพราะกตัญญู.กองทุนสืบอายุพระพุทธศาสนาวัดชลประทานรังสฤษฎ์กองทุนห้องสมุดศาลาจำปรัตน์วัดชลประทานรังสฤษฎ์กองทุนเสถียรธรรมสถาน เสถียรธรรมสถาน**.
- พรณทิพย์ ศิริวรรณบุญ. (2553). **ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ**. กรุงเทพฯ: บริษัทแอคทีฟ พรินท์ จำกัด
- พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันทภิกขุ). (2336). **กตัญญูกตเวทิตะเป็นเครื่องหมายของคนดี**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมสภา.
- พระวิบูล ญาณธัม.โม (พันธุ์มิตร). (2555). **ศึกษาพฤติกรรมด้านความกตัญญูกตเวทิตะต่อบิดามารดาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านหนองช้าง ตำบลเขาวง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด**.วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภูมิพลอดุลยเดช,พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา. (2553). **คำพ่อสอน : ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส เกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต**. กรุงเทพฯ
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ:มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล . (2546). **จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและการประยุกต์**. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. (2545). **การวัดและการประเมินแนวใหม่ของเด็กปฐมวัย**.กรุงเทพฯภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- (2556). **การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยแบบวิถีไทย**. การประชุมวิชาการ การวิจัยทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 2 เรื่อง “พลังการเรียนรู้สู่สากล”. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2557). **การจัดการศึกษาปฐมวัยในอเมริกา: เป้าหมายการจัดการศึกษาวิจัยทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 3 “พลังการเรียนรู้ก้าวสู่สากล”โดยคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. วันที่ 12 กันยายน 2557.
- สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2555). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 11 พ.ศ.2555 – 2559**.กรุงเทพฯ
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2559). **คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน“ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ**. สืบค้นจาก <http://www.mvsk.ac.th/school/doc/learning/manual.pdf>
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2559). **แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ – ๓ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ**. สืบค้นจาก <https://drive.google.com>
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2553). **จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัยแนวคิดทฤษฎี – วัยเด็กตอนกลาง**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.

- Bandura, A. and Mcdonal, F. J. "The Influence of Social Reinforcement and the behavior of Model in Shaping Children's Moral Judgments." *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 1963, 67: 274-281
- Bloom, Benjamin S. and Others. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives*. New York : David McKay Co. , Inc
- Cohen, J. (1977). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. Routledge
- Dewey, J. (1939). *Experience and Education*. New York : Cassell.
- Emmons, R. A. and McCullough M. E p.cm. (2004). *The Psychology of Gratitude*. Oxford University Press, Inc. USA
- Erikson , H.(1968). *Identity : Youth and Crisis*. New York Norton & company.
- Heider, F. (1958). *The psychology of interpersonal relations*. New York: John Wiley & Sons
- Gradner. (1983). *Frames of Mine: The Theory of Multiple Intelligences* .New York : Basic book. Jones & David, 1965
- Kohlberg, L. (1958). *The Development of Modes of Thinking and Choices in Years 10 to 16*. Ph. D.Dissertation, University of Chicago.
- Piaget, J. (1932). *The moral judgment of the child*. London: Kegan Paul, Trench, Trubner & Co.
- Shaffer, D. (1999). *Developmental psychology: childhood & adolescence*. (5th edition). Pacific rove: Brooks/Cole.
- Vygotsky, L. (1978). *Mind in society: The developmental of higher psychological process*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wood, A.M., Froh, J.J., and Geraghty, A.W.A. (2010). *Gratitude and well-being: A review and theoretical integration*. *Clinical Psychology Review*
- John Dewey .(2008). *Progressive Education*. Available from: http://en.wikipedia.org/wiki/Progressive_education
[2008, Mar 20]